

XXIV. ÉVFOLYAM 3. SZÁM 2014.

ZeneSzó

A MAGYAR KÓRUSOK ÉS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE - KÓTA LAPJA

Keszthely

KESZTHELYI RENESZÁNSZ ÉS BAROKK NAPOK 2014

Keszthelyi Helikon 2014. (Nagy Ernő)	3-4. oldal
Kodály Gyermekkarok (Márkusné Natter-Nád Klári)	4-5. oldal
Kodály Kapok Galántán (Kertész Attila)	6-8. oldal
Ki korán kel... (Hraschek Katalin)	8. oldal
Magnificat és katharszisz (Róna Csilla Katalin)	9-10. oldal
Balázs Árpád köszöntése - saját műveivel (Pribay Borbála)	10-13. oldal
Harmonia Caelestis 300., Veszprémi zenei esték (Kocsis Klára)	14. oldal
A Szegedi Kórusélet 150 éve - Könyvbemutató (Márkusné Natter-Nád Klári)	15-16. oldal
Ifjúsági kórusainknak ajánljuk: Neerpelt- Kórusverseny (Dr. Mindszenty Zsuzsánna)	16. oldal
Névfelvétel - Sapszon Ferenc Kórus	17. oldal
Egy kis technika... 101 (Dr. Bruckner Adrienne)	18. oldal
Felhívás továbbképzésre (Dr. Bruckner Adrienne)	18-19. oldal
Felhívás - „Éneklő Nap” október elsején	19. oldal
Csutorás Tábor 2014. Örkeny	20. oldal

BOLDOG SZÜLETÉSNAPOT!

Augusztusban ünnepelte **MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA** lapunk szerkesztőbizottságának elnöke, a Kodály Hírek szerkesztője, a Bárdos Lajos Társaság főtítkára, a Kodály Társaság és a KÓTA elnökségi tagja név-és születésnapját.

Sok szeretettel köszöntjük és gratulálunk! További tevékeny és örömteli éveket kívánunk!

* * * * *

Sok szeretettel köszöntjük **BÉRES KÁROLY** karnagyot, zenetanárt, nyugalmazott zeneiskolai igazgatót 80. születésnapja alkalmából. (1934. 09. 23.)

Isten éltesse mindkettőjüket! Jó egészséget és sok sikert kíván

a KÓTA elnöksége

2014. JÚLIUS 26 -AUG. 1. KÖZÖTT 43 ORSZÁG 188 KÓRUSA RÉSZVÉTELÉVEL RENDEZTÉK MEG A 12. KÍNAI NEMZETKÖZI KÓRUSVERSENYT PEKINGBEN

A Bartók Béla Férfikar I. díjat nyert a férfikari kategóriában.

A nagydíjas versenyben a Kórus második lett. **Lakner Tamás karnagy** nyerte a legjobb karnagy díját.

Gratulálunk!

ZeneSzó

A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége - KÓTA - lapja XXIV. évfolyam. A szerkesztőbizottság elnöke: Márkusné Natter-Nád Klára
 Tagjai: Kéry Mihály, Nógrády László, Ruthner Judith, Vajna Katalin, Vass M. Katalin Főszerkesztő: Vadász Ágnes
 A szerkesztőség címe: 1011. Budapest, Szilágyi Dezső tér 6. I. em. 4. Tel.: 225 3713, E-mail: kota@kota.hu Postacím: 1537 Budapest, Pf. 406
 Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. A szerkesztőség fenntartja az írások szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.
 A szerkesztőség írásbeli engedélye nélkül a lapban közöltek nem használhatók fel.
 Kiadja: A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége - KÓTA. Felelős kiadó: Vadász Ágnes főtítkár
 A lap a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg.
 Előállítja: Gál Béla - Grafika Reklám 2112 Veresegyház, Fő út 84. E-mail: asreklam@freemail.hu Tel./fax: (06-1) 376-84-90
 HU ISSN 1215-0436
 Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága 1008. Budapest, Orczy tér 1. Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél.
 E-mail: hirlapelofizetes@posta.hu Faxon: (06-1) 303-3440 További információ: (06-80) 444-444
 Egy példány ára 300,-Ft Előfizetési díj egy évre 3000,-Ft (10 szám)

„Oh műzsák, ne féljétek a fegyvert,
Békével van magyar földön lakhelyetek.
Jer, zengjétek a nemes vérral nyert
Hazát, és ezt zengjük mi is tiveletek.”

/Dukai Takács Judit/

A helikoni rendezvények krónikája közel 200 éves múltra tekint vissza, még Gróf Festetics György hívta életre 1817-ben. A történelem számos vihara el-elsodorta ezt a nemes művészeti seregszemlét, de az 1990-es évektől ismét virágzik, helyt adva valamennyi dunántúli középiskola legtehetségesebb tanulóinak a két évenkénti bemutatkozására.

A Balaton-parti városban 2014. április 24-26-ig 18 művészeti ágban mérték össze tudásukat a legfelkészültebb diákok. Túlzás nélkül mondhatjuk, nincs még egy olyan város, amely egyszerre ilyen hatalmas létszámú, több ezer ifjú művésznek adna otthont a szereplésre.

A Magyar Kodály Társaság elnökségének képviselőjében a kórusokat hallgathattam meg a Balatoni Múzeumban. Ahogyan Ivasivka Mátyás karnagy úr mondta: ez a seregszemle „nemcsak hazánk, hanem Európa legnépesebb kórus-manifestációja”.

Három kategóriában /nőikarok, vegyes karok és kamarakórusok/, 13 város küldöttei, 50 énekkar mutatta be versenypogramját az országos hírű, neves szakemberekből álló zsűrinek - *Thész Gabriella*, *Gráf Zsuzsanna* és *Tillai Aurél* –, és örvendeztették meg a szép számú publikumot.

Nagyszerű, hogy néhány város több kórusal érkezett - Pécs /17/, Veszprém /7/, Nagykanizsa /5/, Székesfehérvár /3/ - ami azt igazolja, hogy egy-egy városban milyen sokan nyitottak a szép énekszóra.

Számos iskolában több kórus is igen magas színvonalon énekel. Ehhez kellene az igazi pedagógusok, a nyitott szívű diákok, a mindent segítő-támogató iskolavezetés, a tanári kar és a szülői háttér.

Öröm volt látni a hallgatóság soraiban az igazgatókat, tanárokat, szülőket, iskolatársakat is, akik felállva, éljenezve tapsolták meg az éneklő diákokat.

A zsűri 19 kórust arany, 20 énekkart ezüst, 11 együttest pedig bronz oklevéllel minősített.

Fődíjas kórusok:

a Székesfehérvári Teleki Blanka Gimnázium vegyes kara
/karnagy: *Auth Ágnes*/,
a Pécsi Szent Mór Katolikus Gimnázium nőikara
/karnagy: *Stauróczy Balázs*/
a Ciszterci Rend Pécsi Nagy Lajos Gimnáziumának fiú kamarakórusa /karnagy: *Havasi Gábor*/

A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetségének különdíjai:

Négy gimnázium mindhárom kategóriában képviselte iskolájakat:

Babits Mihály Gimnázium, Pécs –karnagyuk *Balásy Szabolcs*,
Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziuma, Pécs –karnagyuk *Havasi Gábor*,

Leöwey Klára Gimnázium, Pécs, - karnagyuk *Horváth Krisztián*,
Lovassy László Gimnázium, Veszprém –karnagyuk *Tóth Mária*
és *Bankó Mónika*.

Óriási érdeme ez az iskolák vezetőségének, a diákoknak, a szülői és tanári közösségnek egyaránt. Ékesen bizonyítja, hogy sokan vannak, akik nagy nevelő erőt tulajdonítanak a közös éneklésnek.

Ezeket az intézményeket a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége dicsérő oklevéllel jutalmazta.

-A Pécsi Szent Mór Katolikus Gimnázium kórusa /karnagy: *Stauróczy Balázs*/ meghívást kapott a KÓTA egyik központi rendezvényére.

A Magyar Kodály Társaság különdíjai:

A Magyar Kodály Társaság elnöksége nevében – a zsűri véleményével egybehangzóan – négy díszes oklevelet és ajándéktárgyakat adhattam át a legszebben megszólaltatott Kodály-művek előadásáért.

- a Ciszterci Rend Pécsi Nagy Lajos Gimnázium vegyes karának /karnagy: *Havasi Gábor*/ Kodály Zoltán- Petőfi Sándor: A magyar nemzet átélt előadásáért,

- a Pécsi Református Gimnázium vegyes karának /karnagy: *Pap Tamás*/ Kodály Zoltán: Fölszállott a páva hiteles megszólaltatásáért,

- a Székesfehérvári Teleki Blanka Gimnázium fiú kamarakórusának Kodály Zoltán: Ének Szent István királyhoz kiváló előadásáért,

- a Dunaújvárosi Bánki Donát Gimnázium vegyes karának /karnagy: *Ujházy Krisztina*/ Kodály Zoltán: Pange lingua szépen megformált előadásáért.

Az Országos Magyar Cecília Egyesület különdíjai:

- Nagykanizsai Batthyány Lajos Gimnázium Virág Benedek Ifjúsági Kamarakórusa/karnagy: *Cseke József*/ *Gorczycki*: Stabat Mater előadásáért,

- a Pécsi Szent Mór Katolikus Gimnázium vegyes karának /karnagy: *Stauróczy Balázs*/ *Lotti*: Crucifixus előadásáért,

- Ciszterci Rend Pécsi Nagy Lajos Gimnázium vegyes kara /karnagy: *Havasi Gábor*/ *Dvorak*: Eja Mater a Stabat Materből hiteles előadásáért,

- az Esztergomi Árpád-házi Szent Erzsébet Gimnázium „Bel canto” kamarakórusa /karnagy: *Vereckei Attila*/ a Nagypénteki kanció átélt előadásáért,

- a Veszprémi Padányi Katolikus Gimnázium Padányi Gregoriánus /karnagy: *Hutvágner Erika*/ *Agni Pathene* és *Gaudate* előadásáért

A Bárdos Lajos Társaság különdíjai:

- a Székesfehérvári Kodály Zoltán Gimnázium „Pausa” Kamarakórusa /karnagy: *Borbás Károly*/ Bárdos Lajos: Csillagvirág előadásáért,

- a Veszprémi Lovassy László Gimnázium vegyes kara /karnagy: *Tóth Mária*/ Bárdos Lajos: Hét kurta kórus előadásáért

Az Európa Cantat szervezőinek különdíja:

- *Auth Ágnes*nek, karnagi ösztöndíj a Pécs 2015-ben rendezendő Európa Fesztiválra

Keszthely város különdíjai:

A DUO Hangszerbolt különdíjai:

- A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium vegyes karának /karnagy: *Stargl Szilvia*/ Veress Sándor: Kárpátokon innen és túl I. IV. V. tételének előadásáért

- a Nagykanizsai Piarista Gimnázium Schola Calasantiana kamarakórusának /karnagy: *Ráczné Bella Cecília*/ a gregorián zene hiteles tolmácsolásáért

A Vajda Öregdiákok egyesülete különdíja:

- a Pécsi Református Gimnázium kórusainak /karnagy: *Pap Tamás*/

A Salve Regina Kórus különdíja:

- Zala megye legjobb kórusának, a Nagykanizsai Virág Benedek Gimnázium kórusainak /Karnagy: *Cseke József*/

Szívet melengető volt látni, hogy milyen sok fiatal ember énekelt a vegyes karokban, 2 fiúkar is szerepelt, mindkettő ragyogóan. A Ciszterci Rend Pécsi Nagy Lajos Gimnáziumának kamarakórusa arany minősítést kapott, kategória győztes és nagydíjas lett - *Havasi Gábor* irányításával, a Székesfehérvári Teleki Blanka Gimnázium fiú kórusa pedig szintén arany minősítést és különdíjat is kapott - *Auth Ágnes* vezetésével.

A műsorok összeállításában a karnagyok szabad

kezet kaptak. Örömről sok kórus énekelt magyar szerzőktől. Gyakran csendültek fel többek közt Erkel Ferenc, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Karai József, Kocsár Miklós, Farkas Ferenc, Petrovics Emil, Daróci Bárdos Tamás, Tillai Aurél, Veress Sándor, Halmos László, Tóth Péter művei, de a fiatalabb szerzők legújabb kompozíciói is megszólaltak / *Uzsaly Bence*, *Balásy Szabolcs*/.

Ízes, szépen válogatott népdalcsokrot kevesebb kórustól hallottunk, de azért néhány emlékezetes produkciónak így is örülhettünk. A Piarista Gimnázium vegyes kara Nagykanizsáról /karnagy: *Ráczné Bella Cecília*/ „Muraközi horvát népdalok”- at szólaltatott meg tambura zenekari kísérettel, a Pécsi Janus Pannonius Gimnázium Nőikara /karnagy: *Kotáncziné Vajda Ildikó*/ pedig Kallós Zoltán moldvai gyűjtésével ajándékozott meg bennünket.

A gregorián éneklésben éteri hangzással, átélt előadásban szólalt meg a Nagykanizsai Piarista Gimnázium Schola Gregoriana Calasantiana Kamarakórusa /karnagy: *Ráczné Bella Cecília*/, az Esztergomi Árpád-házi Szent Erzsébet Gimnázium „Bel canto” kamarakórusa pedig emlékezetesen szép nagypénteki kanciával, csodálni való szólóhanggal hatott a közönségre /karnagy: *Vereckei Attila*/.

A zsűri véleménye szerint elhangzottak olyan művek is, amelyeknek nem itt lett volna a helyük, de ez csak néhány esetben fordult elő. Viszont felszabadultan, hiteles tolmácsolásban szólalt meg bravúrosan előadott spirituálék, afrikai dallamok, filmzenei átiratok.

A fesztivál méltó zárásaként valamennyi kórus előadásában Kodály Zoltán – Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz kánonját vezényelte *Ivasivka Mátyás* karnagy úr, a tőle megszokott átszellemültséggel.

Külön köszönetet mondunk Keszthely város vezetőségének és pedagógusainak áldozatkész, lelkiismeretes munkájukért; a kórusbemutatók mintaszerű szervezéséért és lebonyolításáért *Kende Gústávné* rendezőnek, a keszthelyi Helikon Kórus karnagyának és munkatársainak, *Pálné Szelencsik Klára* és *Varga Zsuzsa* karnagyoknak, akik példamutató figyelmességgel segítették a résztvevő kórusok és vezetőik munkáját, sikeres bemutatkozásukat.

„Itt a kék Balaton partja virányain,
Hol minden mosolyog, mint az aranyvilág.....
Itt, a keszthelyi zöld parton emelkedik
A csendes Helikon.”

/Berzsenyi Dániel/

Nagy Ernő

KODÁLY GYERMEKKAROK

Az első Éneklő Ifjúság hangverseny 80. évfordulója alkalmából, a 85. éve, 1929. április 14-én megtartott első Kodály Gyermekkar mősorával tartottak hangversenyt a Zeneakadémia Nagytermében 2014. április 13-án.

Jelentős magyar zenetörténeti esemény a 85 évvel ezelőtti Gyermekkar mősor. Kodály Zoltán első nagy gyermekkari műveinek bemutatója volt 1929-ben az akkori legjobb iskolai kórusok előadásában.

Köszönet illeti a hangverseny fővédnökét *Kodály Zoltánnét*, aki kezdeményezte, hogy felelevenítsék a máig élő „Éneklő Ifjúság” hagyományt az első nagy nyilvános bemutatkozását. – Így több mint nyolc évtized távlatából – a jelenlegi legjobb iskolai énekkarok

szólaltatták meg az akkor elhangzott ugyanazon kórusműveket. Különlegesen szép és színvonalas hangverseny előadását élvezhette a zsúfolt nagyterem közönsége, amihez megható ünnepi hangulatot árasztott a régi emlékeket megőrző, szépségesen felújított Zeneakadémia.

Nyolc énekkar szerepelt, 14 kórusművet adtak elő. Közöljük az előadott műveket, a kórusokat és karnagyukat.

I. **Pange Lingua** – Aquinoi Szent Tamás himnusz. **Laudate** és **Jubilate Kórus**; *Sapszon Ferenc*, orgonán közreműködött: *Harmath Dénes*.

II. **Villó** – Zoborvidéki népszokás (1925). Tánc-

nóta – Népdal után (1929) **Andor Ilona Gyermekkar**; *Tamási Kinga*.

III. **A süket sógor** – Népi szöveg (1928). **Gergely-járás** – Magyar iskolás fiúk notái szerint (1926) **Hunyadi János Iskola Nagykórusa**; *Igaliné Büttner Hedvig*.

IV. **Cigánysírató** – Székely népdalok (1928). **Kós Gyermekkar**; *Hraschek Katalin*.

V. **Gólyanóta** – Népi gyermekdal (1929). **Isten kovácsa** – Népi kiolvasó szöveg (1928). **Kodály Iskola Gyermekkara**; *Őri Csilla és Uhreczky Eszter*.

VI. **Túrót eszik a cigány** – Két népdal (1925) **Lengyel László** – Népi töredékek alapján (1927). **Vörösmarty Leánykar**; *Gyombolai Bálint*.

VII. **Jelenti magát Jézus** – Zoborvidéki népdal (1927). **Újesztendő köszöntő** – Nagyszalonta (1929). **Szent István Király Nőikar**; *Tőkés Mária Tünde*.

VIII. **Pünkösdőelő** – Népi töredékek alapján (1929). **Magnificat Ifjúsági Kórus**; *Szebellédi Valéria*.

IX. **A magyarokhoz** – Berzsenyi Dániel verse (1807/1936). **Egyesített énekkar**; *Sapszon Ferenc*.

A hangverseny kezdetén köszöntőt mondott *dr. Ittész Mihály*, a Magyar Kodály Társaság elnöke, melyben hangsúlyozta e hangverseny jelentőségét. 1925-ben mutatkozott be első ízben a Wesselényi Fióiskola Kórusa, *Boruss Endre* vezetésével Kodály kórusművel, majd azt követte 1929-ben a teljes estét betöltő Kodály kórusok hangversenye. 1934-ben *Bárdos Lajos*, *Kerényi György*, *Kertész Gyula*

vezetésével a „Magyar Kórus” folyóirat hirdette meg először az Éneklő Ifjúság hangversenyt Budapesten. Vidéki városaink ezt követték. Zárószámként szinte minden alkalommal – az akkor először felhangzott, de hamarosan megkedvelt – osztrák zeneszerző Gebhardi kánonja hangzott el *Kerényi György* magyar szövegével. Kodály Zoltán 1936-ban komponálta *Berzsenyi Dániel* szövegére a Magyarokhoz című kánont, mely azóta is a nagy hangversenyek Összkarának leggyakrabban felhangzó, lelkesítő, az ismétlést mindig kiváló zárószáma.

A hangverseny bizonyoságtétel, hogy Kodály Zoltán kórusművei örökérvényű hatást gyakorolnak a magyar kórusirodalomra és énekkari kultúrájára.

A hangverseny szervezésében védnökséget vállalt *dr. Vigh Andrea*, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora; *dr. Bónis Ferenc* zenetörténész, *Daróci Bárdos Tamás* zeneszerző. A hangverseny társszervezője: A KÓTA – Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége.

Köszönet illeti mindazokat akik résztvevői voltak és hathatósan hozzájárultak e nevezetes hangverseny létrejöttéhez.

Márkusné Natter-Nád Klára

KODÁLY
Gyermekkarok
2014. ÁPR. 13-ÁN
VASÁRNAP D.U. 6
ZENEAKADÉMIA

**AZ ELSŐ ÉNEKLŐ IFJÚSÁG HANGVERSENY
80. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL, A 85 ÉVE MEGTARTOTT
ELSŐ KODÁLY GYERMEKKAREST MŰSORÁVAL**

KODÁLY NAPOK GALÁNTÁN

Újra zengett az ének 2014. május 16-18. között Galántán a XVI. Kodály Napok alkalmából

Ezt a nagy formátumú rendezvényt mindig nagy várakozás előzi meg. Várják az énekesek, várja a közönség, várja Galánta város lakossága és várják az anyaország kórusai, zenekarai, akik ilyenkor eljuthatnak Mátyusföldre.

1982-t írunk, ez az év a Kodály Centenárium éve volt. Akkori beosztásomban, pécsi ének – zene szakfelügyelőként terveztem, hogy kollégáimmal ellátogatunk Kodály szeretett városába.

Érdeklődésemre kaptam egy telefonszámot: hívjam föl *Mézes Rudolfot*, ő majd segít. Így is történt és nem sokára felejthetetlen három napot töltöttünk Galántán és környékén. Ez a kapcsolat azóta is tart, azóta is él a pécsi énekesek, kollégák és a galántaiak között. Mi pécsiek büszkék vagyunk arra, hogy Pécs is a Mester szeretett városai közé tartozott. Bár gyermekkorra legszebb hét évét Galántán élte meg, Pécssett jóval később,

a második világháború után, 1945 őszén töltött aktív pihenéssel néhány hónapot. Ekkor hozta nyilvánosságra zenei nevelési eszméit, elveit a pécsi zenetanárok, majd a város öt ünneplő közönsége előtt. Az azóta már világhírűvé vált koncepció alapján kidolgozott módszer Pécssett várt kipróbálásra *Agócsy László* és kollégái segítségével. Kodály családi kapcsolatai révén később is vissza-, visszajárt és nagyon bízott a „pécsi úttörésben”. Hiszem, hogy a sok nehézség ellenére nem vallottunk szégyent. Ennek egyik bizonyítéka, hogy Pécs - az 1988-i Europa Cantat, illetve a 2010-i Pécs Cantat után - 2015-ben újra Európa Cantatot szervez. 4 - 5000 énekest várunk erre a többnapos rendezvényre és reméljük, hogy szlovákiai magyar énekesek, kórusok is lesznek köztük szép számmal.

Kodály szellemisége, művészete „összekötött” bennünket, de nem csak a pécsieket, hanem a győri, kecskeméti, székesfehérvári, veszprémi énekeseket, zenészeket és más városok muzikusait is. Galánta Kodály általi kisugárzása évtizedek óta szoros, élő kapcsolatot hozott létre, aminek ékes bizonyítéka a Kodály Napok.

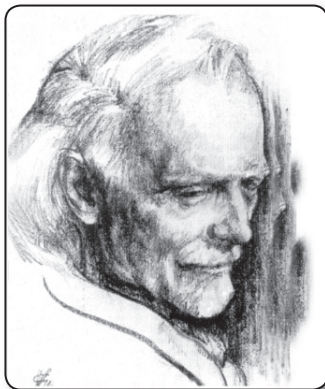
45 évvel ezelőtt került sor az első Kodály Napok megrendezésére az arra legméltóbb szlovákiai városban, Mátyusföld fővárosában Galántán. Hogy miért a legméltóbb város? Mert e város polgárai még Kodály életében, majd halála után is nagy tisztelettel éltetik a kapcsolatot, ápolják az emlékeket. Galánta 1943-ban díszpolgárává választotta a Mestert, majd felállította emlékművét, valamint emléktábláját a vasútállomás épületén. Általános iskolát, gimnáziumot, utcát neveztek el róla, folyamatos kapcsolatot tartanak Kodály Zoltánnal. A Kodály Napokkal és a Kodály Kórusok Nemzetközi Találkozóival is Kodály előtt tisztelnek évről évre.

Kodályról írta Szabolcsi Bence: „Amit vállalt, nem kevesebb, mint Magyarország újjáteremtése a zenében. Szerzeményei többek, mint pusztá zeneművek, tudományos munkája több volt, mint tudomány és nevelés, nemzedékek tudatát formálta, nemzedékeknek adott hitet,

bizalmat és távlatot, életcélt és meggyőződést.”

1905-ben innen, Mátyusföldről, a csitári hegyek aljáról indult el hosszú népdalgyűjtő útja, de a Zoborvidékre többször visszatért. Galánta ezt meghálálta és a XVI. Kodály Napok után bátran mondhatjuk, hogy a város a szlovákiai magyar felnőtt kórusmozgalom „mekkájává” vált. A kórusmozgalom szellemiségének kiemelkedő reprzentánsa a város kórusa, a több, mint fél évszázada működő **Kodály Zoltán Daloskör Józsa Mónika** vezetésével. A 45 év alatt több mint félszáz szlovákiai magyar együttes lépett föl és nem kevesebb azoknak a kórusoknak a száma sem, akik az anyaországból, Erdélyből, a Délvidékről és Csehországból érkeztek. Nem kisebb műveket szólaltattak meg a több, mint 200 éves Szent István Katolikus templomban, mint a Psalmus Hungaricus, a Budavári Te Deum a Missa Brevis, a Páva variációk, a Galántai és a Marosszéki táncok.

Idén 16 együttes versenyzett, minősült a XVI. Kodály Napokon. Visszatekintve az elmúlt fesztiválokra elmondhatom, hogy a kórusok egyre változatosabb műsorral készülnek és repertoárjuk is egyre igényesebb, egyre több veretes művet tar-

Concordia Vegyeskar - Komárom

Szent Korona Kórus - Ipolybalog

Értékel a Zsúri

talmaz. A felcsendülő Kodály művek kiválasztása és előadása a galántai hagyományokat erősítik, méltók a Kodály Napok szellemiségéhez. Ma már bátrabban választanak a karnagyok a mai zeneszerző generáció nehezebb kompozícióiból is. Ezt a törekvést reprezentálják pl. Berkesi Sándor, Kocsár Miklós, Karai József, Szőnyi Erzsébet, Tillai Aurél, Tóth Árpád és Tóth Péter művei.

A verseny kiírása, a program összeállítása, a rendezvény szervezése, lebonyolítása most is, mint mindig Kodály szellemiségének jegyében történt. Ebben a szellemben készültek föl a kórusok is a megmérettetésre. A CSEMADOK országos és helyi szervezete szép ívű koncepciót valósított meg az eseménysorozattal.

Az első nap kiállítás megnyitással indult, majd a híres deáki római katolikus templomi nyitó hangversennyel fejeződött be. Ezt követték a másnapi minősítő hangversenyek, a környező települések által szervezett önálló kórus koncertek, majd végül a zárónapi ünnepi koszorúzás és este gálakoncert.

Örömmel tapasztaltuk, hogy jeles politikusok és közéleti személyiségek is megtisztelték a rendezvényeket érdeklődésükkel, aktív részvételükkel, értékes gondolataik közvetítésével.

Kodálynak egy 1937. évi írása jutott eszembe a vi-

Mézes Rudolf

déki városok zenéjével kapcsolatban. Mit tehet egy vidéki város? – teszi föl a kérdést. Nemcsak a zenekultúrát szolgálja, annál többet is tehet. Kodálynál a zene nem öncélúan jelenik meg, hanem az élet teljességének szerves részeként. Nemcsak a szellemi szomjúságot kell felkelteni és ébren tartani, hanem, a forrást megkeresni, többek közt olyan alkalmakkal, melyek élményt adnak – írja. Ezt az élményt többszörösen is megkaptuk a három nap alatt, az értékes gondolatok által ébresztett érzések által, a Kodály emlékművet „koszorúba foglaló” együtténeklés esőáztatta főlemelő pillanataival, a több száz torokból felszálló kodályi dallammal -Berzsenyi versére: „Nem sokaság, hanem lélek s szabad nép tesz csuda dolgokat!”

A kórusverseny magas színvonalát jelzi, hogy az öt fős zsűri - Erdélyi Ágnes (Veszprém), Hartványi Judit (Budapest), Kertész Attila (Pécs), Kneifel Imre (Székesfehérvár), Tóth Ferenc (Komló) – a 16 kórusból 11 kórusnak ítélte oda az „Arany fokozatot”. Három együttes e mellé még a zsűri dicséretét is megkapta igen magas pontszámiaiért:

Kodály Zoltán Daloskör, Galánta (karnagy: Józsa Mónika), **Concordia Vegyeskar, Komárom** (karnagy: Stubendek István), **Szent Korona Kórus, Ipolybalog** (karnagy: Molnár Ottó).

Ősszkar - vezényel: Kertész Attila

Különdíjban részesült a Galántai Kodály Zoltán Daloskör, a Komáromi Concordia Vegyeskar, a Komáromi Selye János Egyetem Kórusa (karnagy: Orsovics Yvette), a Nyitrai Konstantin Egyetem Magyar Kórusa (karnagy: Józsa Mónika), a Peredi Női karnagy: Jónás Katalin). Karnagyi Különdíjat kapott Csáky Antal, Molnár Ottó és Stubendek István.

A fesztivál külön színfoltja volt **Veszprém Város Vegyeskarának** aktív jelenléte. Az együttes Erdélyi Ágnes vezetésével magas színvonalú előadásaival emlékeztetett a nyitó és ünnepi hangversenyt, valamint a gálakoncertet. Az ő előadásukban hangzott el nagy örömünkre Kodály Kállai kettőse a Győri Széchenyi István Egyetem Filharmónikus Zenekarának kíséretével, Herencsár Viktória cimbalom művész szólójával és Ménesi Gergely vezényletével. Nagy siker volt az említett együttesek tolmácsolásában felhangzó Sziijártó Jenő mű, a Zoborvidéki lakodalmas – tánc illusztrációval. Vass Lajosra is emlékeztek az együttesek három Kossuth-nótájával, Józsa Mónika irányításával.

Teltház koncertek jelezték a közönség és az együttesek egymás iránti érdeklődését. Három napon keresztül újra egy egyszerű hangulatú rendezvény sorozatnak voltunk részesei, mely felpezsdítette a város életét is. A sok nehézség ellenére - az idej sem kivétel! – a rendezésben óriási szerepe volt a CSEMADOK kitartó,

Kodály Daloskör - vezényel: Józsa Mónika

szervező tevékenységének, kiemelten a helyi szervezet töretlen, lelkes munkájának. A rendezők a programokat gördülékenyen, precízen szervezték, köszönet érte a Főbizottságnak, a Szervezőbizottságnak, a Műsorbizottságnak és kiemelten az

egész rendezvényt összefogó titkárnak, *Mézes Rudolfnak*.

Várjuk a következő Kodály Napokat 2017-ben!

Kertész Attila

KI KORÁN KEL...

Valóban aranyat leltünk mi hárman, *Sárköziné Pomázi Ágnes, Somogyváry Ákos* és jómagam Cegléden, 2014. március 5-én.

Az **Éneklő Osztályok Versenyére** voltunk hivatalosak, a híres Kossuth Lajos Gimnáziumba. Reggel 9 órakor kezdődött a verseny, mely megmérettetést minden évben megrendezik. Ilyenkor az egész iskola lázban ég. Már hetekkel a verseny előtt szorgalmas gyakorlás folyik, elsősorban az énekórákon, de a hajrában bizony minden tanár kötélnek áll, s az egyéb tanórákon is lehet egy kicsit csiszolni a műsoron. A produkciókba beállnak az osztályfőnökök is, mert felismerték, hogy a készülődés, a gyakorlás folyamata és maga a szereplés is óriási élményt nyújt.

Szemlélőként elmondhatom, milyen jó nézni is az éneklés közben megszépülő, boldoggá váló pedagógus arcokat! Én abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy már második alkalommal hallhattam e versenyt. Örömmel láttam viszont *Kürti György* urat, az iskola korábbi igazgatóját. S nagyon boldog vagyok, hogy a jelenlegi igazgató úr, *Gulyás Zoltán* is ugyanolyan szeretettel és odafigyeléssel áll a zenei ügyek mellett, mint a jeles előd tette ezt. Beszélgetésünkéből kiderült, hogy nagy erőnek érzi e verseny közösségformáló, és embert formáló hatását, amely az egész iskolára kihat.

Az **Éneklő Osztályok** versenyt először 1976-ban rendezték meg. Okos elgondolással, szerető hozzáértéssel *Soltészné Lédeczi Judit* meg tudta valósítani, hogy a hosszú évek során a szakmai színvonalból nem kellett engednie. Pedig mennyit változott azóta az ifjúság! A műsorról: Az egész osztálynak szerepelnie kell. Először elő kell adni egy népdalcsoportot, ezt követően kell valami „klasszikus” műsorszám. Pl. egy madrigál, vagy egy bicinium. A műsorok harmadik száma tetszőleges: lehet könnyedebb, pl. egy musical részlete is. Amit a gyerekek szívesen énekelnek. De a kíséret is élő zene kell, legyen! Bátran használhatnak hangszereket, hallottunk is hegedűt, zongorát, gitárt, trombitát, ütőhangszereket, fuvalót, kürtöket!! Nagyon magas színvonalon játszottak a hangszereken közreműködők! Voltak, akik egy kis táncal tették még izgalmasabbá a bemutatót.

A gyerekek nagyon igyekeznek arra is figyelni, hogyan öltözzenek fel, hogyan tegyék az osztálykórust ezzel is még egységesebbé. Láttunk például „Éneklő osztály” feliratú trikót is, vagy egyen trikót violinkulccsal, vagy spanyol jelmezt – amely a műsorhoz illeszkedett, színes sálakat – a teljesség igénye nélkül felidézve a látottakat.

Az évek hosszú során át finoman terjeszkedett a verseny, mígnem már a tornaterem is kicsinek bizonyul, ezért most már két „felvonásban” zajlik az élő énekes bemutató. Csak az 5. és 6. osztályos kis gimnazisták hallgathatják végig az egészet, hadd tanuljanak belőle sokat már a kezdet kezdetén. S valóban nagyon sokat tanulnak egymástól, és bár ellenfelek, de a jó teljesítmények előtt sportszerűen fejet hajtanak: lelkes, nagy tapssal jutalmazzzák egymást.

Nagyon bölcs a zsűri összeállítása is, hiszen a tantestület énektanár tagjai mellett ott találjuk *Béres Károly* nyugalmazott zeneiskolai igazgató urat, s a helyieket jobban ismerők ítélete kiegészül a kívülről jött, elfogulatlan vendégek véleményével. Mindannyian pontozunk.

A zsűrinek figyelnie kell, kinek ítéli a legjobb népdalcsoportért járó elismerést, kik a legjobb szólisták, a legjobb hangszeres közreműködők, egyszóval minél több módon dicsérjük a részt vevőket. Nagyon komoly küzdelem alakul ki azért, hogy mely osztály neve kerül rá a kupára. Sőt: hányszor van rajta!

Egy kis ízelítő a versenyből: 22 osztály produkcióját hallottuk. A 22 népdalcsoportban elhangzott 81 népdal! Mindössze egyet hallottunk kétszer! Volt itt szatmári népdalcsoport, bácskai népdalcsoport, moldvai, mezőségi népdalcsoport, sárközi, alföldi, pest megyei, Bartók gyűjtéséből, Bárdos gyűjtéséből való. Katonadalok, bordalok, táncnóták, csúfolódók. Mely művek szólaltak meg? Például: Weber: Vadászdal – A bűvös vadász; Beethoven: Örömhóda, Charpentier: Te Deum – részlet, Delibes: O, salutaris, Mozart: Lacrymosa a Requiemből, Bűvös csengettyű a Varázsfuvalóból, Dvorák: Újvilág szimfónia II. tételének gyönyörű dallama, Daróci Bárdos Tamás: Üszküdará – gyerek kísérettel. És az a cappella bravúrok: Bárdos: Táborútnél, Bikaviadal, Huszárnóta, Hej, igazítsad, Giardini: Éljenek a víg nők, vagy a biciniumok- Kodály: Érik a szőlő, Réti csiga, Jó gazd'asszony, Szőnyi: Én a hegyre. Osztályszinten, egy nem tagozatos gimnáziumban!!

A nagyszerű légkörű verseny végeztével *Somogyváry Ákos* zsűrielnök hirdette ki az eredményeket. De mielőtt erre sor került, megénekelte az iskolát. Szívből jövő szavakkal méltatta *Soltészné Lédeczi Judit* ragyogó énektanári munkáját, közösségteremtő szerepét.

Valóban. *Soltészné Lédeczi Judit* pótolhatatlan személy! Ez a verseny nem a kitűnő, Liszt-díjas karnagyot mutatta meg, hanem az ízig-vérig muzsikus pedagógust, aki iskolájában csodát teremt. De ezt nem lehetne erőszakkal megteremteni! Csak a zene és a gyerekek mély ismeretével, s az önfeláldozó szeretettel, amely mindenre kiterjedő figyelemmel párosul.

Hraschek Katalin

MAGNIFICAT ÉS KATHARSZISZ

A megtévesztő címadással ellentétben nem két női névről, még csak nem is a középkori lovagregények valamelyik halálraitélt szerelmes párjáról lesz szó a továbbiakban.

A görög katharszisz, 'megtisztulás' (orvosi-gyógyászati és lélektani értelemben) szóból származik a kifejezés. A püthagoreusok a zene lélektisztító hatásával kapcsolatban használták a kifejezést. Arisztotelésznél a szenvedélyek megtisztulása egyfajta megkönnyebbülés, fájdalom és gyönyör sajátos keveredése. - olvasható a Szabaddolcsész fogalomtárban etika szakosoknak.

Szebellédi Valéria

Augusztus 3-án a debreceni **Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenyen** többemagammal volt szerencsém megtapasztalni a saját bőrömön is, mit jelent a valóságban ez az elvont fogalom. A meglepően kiegyenlített mezőny második fellépő kórusa, a **Magnificat Ifjúsági Kórus** csalt borzongást a hallójáratokon keresztül, hogy aztán az agy mihamarabb kiadhassa az utasítást „Szórszálakat felállítani! Lúdbőrzésre felkészülni!”, hogy végül minden a helyiségben lévő neuron hálózaton ugyanaz az ingerület düböröghessen felszabadultan végig: Hosanna! Ez a kórus harmadik darabjának címe is egyben, s akkor még mit sem beszélünk Gyöngyösi Levente Sicut Cervusáról, mellyel programjukat zárták. No de ne siessünk ennyire előre!

Ahogy az ókori görög művek tiszta szerkezete is megszabott szabályok szerint épült fel a tökéletes hatás elérése érdekében, úgy **Szebellédi Valéria**, a kórus karnagya is precíz műgonddal és igen sikeresen állította össze nagydíjas programját.

Orbán György Lauda Sionja zengett fel kez-

désként. A figyelmet azonnal megragadja a mű feszes ritmusa, és végig megtartja változékony hangneme, ahogy játszik a szaggatott, expresszionista felkiáltó részek és a máskor lágyan hullámzó alt és szoprán dallamvezetés váltakoztatásával. A közepe felé háborzongató feszültséget teremt, amit lecsillapít, hogy aztán a nyugvópont elérése után újra kezdhesse a zaklatott, szaggatott laudákkal, mely sodrásának semmi nem vet véget, mígnem egy fortéval elszáll a végételenbe.

Ezt követte Kocsár Miklós O magnum mysterium című műve, ami valódi spirituális élmény. A szürke, a kék, és ezüst különböző árnyalatai keverednek a mű elején éteri selymességben, míg egy lágy dūr harmóniával beszívárogo valami aranysárga meleg sugár is, amit az alt

Magnificat Ifjúsági Kórus, Karnagy: Szebellédi Valéria

támaszt meg egy szép, mély akkordban. Színek, fények és levegő ez a darab. Aki nem hisz, hallgatása közben ő is rásejdit valami túlvilági létezőre, ami fájón dereng minden élő és élettelenben az O magnum mysterium a „nagy rejtély”.

Majd Knut Nystedt már említett Hosannája rázott fel minket misztikus kábulatunkból. A darab érzékeltetéséhez kissé el kell kalandoznom, avagy egy látszólag nem a témába illő kis kitérőt kell tennem. Jobb oldalamon ült ugyanis a vőlegényem. Az a fajta zenekedvelő ember, akinek a szimfonikus zene kezdete és vége Jean Michel Jarre,

és akinek az énektanára könnybe lábadt szemmel hálálkodott és az ötöst azért kapta, ha nem énekelt, valamint valószínűsíti, hogy a tonikát a dominánssal valamelyik bárban lehet fogyasztani tisztán, vagy keverve. Mindazonáltal tökéletes indikátor, mert a laikusok csalahatatlan pontosságával érzi és jelzi mi az igazán szép és jó muzsika.

Ez történt az eredményhirdetés előtti szünetben is, mikor hosszasan részletezte a mezőny résztvevőinek teljesítményét, amit én most csak úgy summázok, hogy a Magnificat Hosannája volt a legjobb, mert attól lett libabőrös, s nála ez a dolgok fokmérője.

És én igazat adtam neki, mert a Lauda Sion felkeltette a figyelmet, mint valami izgalmas és megkapó jelenség, becserkészte és magával ragadta az embert. Az O magnum mysterium bekúszott a pólusok közé, mélyre hatoló elszántsággal célba véve a hallgatóság szívét, a Hosanna már az ereken csiklandozva felpezsdítette a vérkerin-

gést, hogy végül a Sicut Cervus végképp elevenbe hatolva üssön. Szíven üsse a befogadó közönséget, szíven üsse, akit csak ér a teremben.

EZ A KATHARSZISZ.

Mikor az emberben fáj valami szép és tiszta, betöltve minden pólusát, kitöltve mindent teret, öröknek tűnő pár percben kiszorítva az összes rosszat, hogy csak a zene rezonáljon bele Laude sion salvatorem „énekeljünk a Mindenhatónak” Hosannázzuk az O magnum mysteriumot!

Róna Csilla Katalin

fotók: Regős Szilád Csaba

BALÁZS ÁRPÁD KÖSZÖNTÉSE – SAJÁT MŰVEIVEL

Az itthon és külföldön is rendkívül népszerű zeneszerző jubileumát számos rendezvénnyel köszöntötték tisztelői, elsősorban a műveit folyamatosan műsoron tartó amatőr és hivatásos kórusok, zenekarok.

Közel két esztendőn át zajlott az az ünnepségsorozat, melynek záró eseménye a **Budapesti Ifjúsági Kórus** által rendezett hangverseny volt. Ez a fővárosi koncert (a nehézségi foka, vagy idegennyelvűség okán) ritkán hallható, és az ősbemutatóként felcsendülő művek miatt – a hasonló jellegű pécsivel együtt - több helyet kér majd a tudósításban. Ám ha röviden is, a többi rendezvényről ugyancsak illő szólni.

Mindenekelőtt néhány elképesztő adat: az eseménysoron huszonnégy (!) ősbemutatóra került sor, ezen alkotások kétharmada pedig az utóbbi három esztendőben született.

Egy bizonyos életkor elérésével ugyan lehetne mondani: annyi mű jött létre, annyi alkotás született, hogy hátra lehet dőlni és élvezni az eddigi életutat, a mi ünnepeltünkre azonban szerencsére nem ez a jellemző. Ezért felesleges éveket emlegetni, hisz' aki tele van tervekkel és elképzelésekkel, az fiatal, akármilyen évszám jelenik meg a tudósítások között. **Balázs Árpád** pedig örökifjú, akinek – saját bevallása szerint is – tele még a puttonya, új művek tervei foglalkoztatják szüntelen.

* * *

A zenés tisztelgések sorát **Kiskunfélegyháza** nyitotta. A **Szatmári Imre** irányításával működő **Zenebarátok Kórusának** és a **Jankovszki Ferenc** vezette helyi **Koncert Fúvószenekarnak** több művet is komponált Balázs Árpád. Ezekből hangzott el válogatás a katedrális méretű Szent István templomot zsúfolásig megtöltő közönség előtt. A zenekart **Jankovszki** mellett **Kis-Fekete Vilmos** dirigálta.

A szerző gyermekkori műveiből is hallotunk a **TKIKI Batthyány** alsós és felsős **kórusai** előadásában. A két együttest **Nagyné Mészáros Erika** és **Molnár Elvira** vezényelte. A koncertről távozó közönséget különleges meglepetés fogadta

a templom előtt: egy Balázs-dallam „felköltözött” a toronyba! Az új harangjáték-szerkezet a Szülőföldemen című kantáta vezérmotívumával köszöntötte – és köszönti azóta is naponta – a járókelőket!

*

Balázs Árpád

Szentes, a szülőváros kettős eseménnyel ünnepelt. A Válogatott életeim memoárkötet bemutatójával kezdtek, **Szálé László** publicista és **Szersén Gyula** színművész közreműködésével. Nem sokkal később a Vádoló múltunk került koncertszerűen a közönség elé az Operaház kiváló magánénekesei, **Cecília Lloyd**, **Bokor Jutta**, **Massányi Viktor** és **Jekl László**, valamint a **Monarchia Vonósnégyes** tolmácsolásában. Talán

kevesen tudják, hogy Balázs Árpád operát is írt. A szintén 1937-ben született **Baranyi Ferenc** soraira komponált mintegy hatvan perces kamaraopera ősbemutatójára 2010-ben, az Erkel-év lezárásaként került sor a Magyar Állami Operaház kiváló énekeseivel. Egy évre rá mutatták be a kompozíció vonósnégyes-kíséretes változatát, melyet a szentesi közönség is hallhatott. A darab **Erkel Bánk bán** című operájának folytatása: itt a meggyilkolt **Gertrúd** a főszereplő és annak gyermekei, **Erzsébet** (aki **Szent Erzsébetként** ismert a magyar- és világegyház-történetben), **Kálmán** és **Béla** (aki mint **IV. Béla** építette újjá az országot a tatárjárás után).

* * *

Vonyarcvashegy folytatta a köszöntést. Itt nemcsak a helyiek, de a zalai Balaton-part majd minden települése képviseltette magát éneklő-muzsikáló együtteseivel, **Hévíztől Keszthelyen** át **Edericsig**. A **Kiss Tamás** karnagy által összeállított sokszínű programból két momentum magasan kiemelkedik. A **Vonyarcvashegyi Eötvös Károly Általános Iskola** legszebb termét ugyanis Balázs Árpádról nevezték el! A másik különlegesség, hogy **Dr. Bakonyi Károly** szőlőnemesítőnek, a **Cserszegi fűszeres „atyjának”** versére komponált **Da bibere (Adj innom)** című kórusmű ősbemutatóként csendült fel. A hangulatos

alkotást a keszthelyi **Helikon Kórus** énekelte – azóta CD-re is – *Kendeh Éva* vezényletével. A műsorban szereplő **Vonyarci Gyermekkart**, illetve a hévizi **Illyés Gyula Általános Iskola énekkarát** *Bujtorné Nagy Judit és Holczerné Szabó Ágnes* dirigálta.

* * *

Pécs volt a következő házigazda, pontosabban a Kodály Központ, amelynek teltházas gyönyörű nagytermében – *Márta István* zeneszerző, a Zsolnay Örökségkezelő NKft igazgatójának köszöntőjét követően – félszáz Balázs-mű csendült fel, köztük számos ősbemutatóként! A hangverseny főszervezője három Liszt-díjas karnagy: *Kertész Attila, Lakner Tamás és Neumayer Károly* voltak – már maga ez a tény is jelzi a koncert rangját és kiemelt szerepét a baranyai megyeszékhely zeneéletében. A Zsolnay Központ olyannyira fontosnak érezte az eseményt, hogy művészeti lapja, az *EOZIN* hosszú – e tudósítást is pontosításaival segítő – cikket közölt Kovács Attila tollából.

A fellépők sorát a **Pécsi Testvérvárosok téri Általános Iskola Kicsinyek Kórusa** nyitotta, akik *dr. Szécsényi Lászlóné* dirigálásával a szerző saját versére írt Hang-sorozat és az Útkereső után különösen a Mackóébredtő című kompozícióval bővítették el a közönséget, a **TVT Nagykórusa** *Taschnerné Sértő Ágnes* vezényletével pedig a Hódolat Liszt Ferencnek című, Baranyi Ferenc versére írt gyermekkari kánonban és a Bodzavirágot, valamint a Carmina mundit követő, a Varázslások sorozatból való Legénybíró című ritmikus tapsos-dobbantós tételben ragadtatták vastapsra a közönséget.

A **Pécsi Kodály Zoltán Gimnázium Bartók Béla Leánykara** először új karnagyra, *Rózsa Bernadett* vezényletével lépett pódiumra s különösen a szöveg nélküli vokálisokra írott, bravúros Rákóczi indulóért kapott nagy tapsot. A művet a szerző a Botka Valéria és Csányi László által vezetett gyermekkórus 1979. évi japán turnéjára írta, Erkel és Berlioz átíratának részbeni felhasználásával. (A Magyar Rádió Gyermekkara ezzel olyan nagy sikert aratott a szigetországban, hogy a kórus újabb odautazásai során előre kérték az ottani szervezők az ismételt megszólaltatását! A mű felcsendült Lengyelhonban is, a Varsói Ősz rendezvény-folyamon, az ottani állami rádió gyermekkarának tolmácsolásában.) A kórus Liszt-díjas alapító karnagya, *Kertész Attila* vezetésével a Cseresznyevirág című leánykart adta elő elsőként (ezt a művet Paks Katalin virágillatú, suhanó verssorai ihlették), majd a Kriza János gyűjtése nyomán írott Két leánykar következett, végül egy igazi csemege zárta a sort, a Madrigaleszk című egynemű kari mű, melyben *Kálmán Izabella és Kinga* hegedűn, *Kirkósa Tamás* gordonkán, *Körtési András* pedig zongorán működött közre. Öröm volt ilyen remek előadásban hallani ezt a különleges karakterű, és a régi korok zenéjét is megidéző művet! Fontos adat (és helyi vonatkozású!), hogy a Madrigaleszk 1966 Szilveszterének éjszakáján került papírra és a következő

pécsi kamarakórus fesztiválon először közönség elé. Egy volta-tánc lüktetésű magyar népdal ürügyén az olasz madrigálvilág mai megidézése, újraálmódása; itthon és több nyelvre lefordítva külföldön az egyik legtöbbet énekelt Balázs-darab. Római bemutatója után VI. Pál pápa egyszemélyes audiencián fogadta a szerzőt.

Ezután ősbemutatóként hangzott fel a magyar költők verseire írt Két dal *Nagy Johanna* előadásában, aki a Pinczési Judit versére írt Hajnali összhangban még kicsit talán az izgalomtól „túlvibrátózva” énekelt, a Radnóti Miklós versére komponált Tavaszi szeretők dalában viszont már mély átélésről és muzikalitásról tett tanúbizonyságot, melyben kiváló partnerre lelt *Körtési András* személyében.

Az első rész egyik csúcspontja volt a **Mecsek Kórus** fellépése, *Kertész Attila* vezényletével. Először a Csokonai Vitéz Mihály versére komponált Magyar! Hajnal hasad! című, szinte Kodály sorskérdésekkel foglalkozó kórusműveinek stílusát megidéző alkotás mélyen átélte, drámai előadásával lepték meg a közönséget. Utána a nem elsősorban egyházi műveiről ismert szerző 2008-ban komponált Te Deum Laudamus című vegyeskarának egészen kiváló előadásával is ámulatba ejtették a publikumot. Ezt követően az 1968-ban az arezói versenyre írt, a Tavaszi szél vizet áraszt melódiáját felhasználó Virágim, virágim című népdalfeldolgozás hangzott el, mely árnyaltan finom harmóniáival és karaktereivel nem tévesztette hatását annak idején a nemzetközi zsűrire és külföldi hallgatóságra sem: a vele versenyző, *Lantos Rezső* vezette kórus a Nagydíjat nyerte el! A remek műsorrészt a Népdalrondó sodró erejű és lendületű előadása zárta.

Elért eddigi versenysikereihez és színvonalához méltó volt a *dr. Lakner Tamás* Liszt-díjas karnagy vezette kétszeres kórusolimpiai bajnok **Bartók Béla Férfikar** műsora, melyben elsőként a Vörösmarty Mihály versére komponált, A dal hatalma című igen nehéz és érdekes befejezésű mű ősbemutatója hangzott fel, majd a jól ismert Ó-francia bordalt követően szintén ősbemutatóként a Baranyai pincedalok, míg a sort a Puskin verse nyomán komponált Pohárköszöntő férfikari változatának bemutatója zárta.

Ha az első rész Balázs Árpád vokális munkáiból nyújtott gazdag ízelítőt, úgy a második rész a fúvószenekari termésből adott színes, kereszttmetszetszerű kínálatot Európa egyik legjobb amatőr fúvószenekara, a *Neumayer Károly* Liszt-díjas karnagy által vezetett **Pécsi Vasutas Koncertfúvós Zenekar** egészen magas színvonalú előadásában. Elsőként a népszerű Fanfárverbunk szólalt meg olyan kiváló előadásban, ahogy csak nagyon ritkán hallani ezt a darabot. A Promenád – klasszikus variációk egy indulómotívumra című, bemutatóként felhangzó művet az a fajta monarchikus könnyedség és hangvételt jellemezte, mely mint előadói stílus régóta sajátja a pécsi vasutas zenekarnak. Az Előjáték előadásában az együttes azokat a kortárszenei erényeit mutathatta fel, melyeket a mű '80-as évek eleji megírása óta eltelt időben a pécsi zenekar a hazai és nemzetközi verseny- és fesztiválszereplések során elsajátított és magáévá tett. A *Musica piccola* pedig ismét a könnyed elegancia terén elért eredményeket tükrözte, mely a zenekar mellett Balázs Árpádnak is főként magyar mesterétől, *Farkas Ferenctől* áthagyományozott sajátja, melyet egyéni invencióval „hitelesít” a komponista.

A koncert elején a zeneszerző-kolléga *Márta István*, a műsor záró részében *Dohos László* Liszt-díjas karnagy, a Magyar Fúvószenei és Mazsorett Szövetség vezetője köszöntötte Balázs Árpádot, úgy is, mint elnök-elődjét, a magyar fúvószenei és fúvószenekari életet egyaránt meghatározó módon fellendítő kollégát. A beszédből nem hiányzott az ilyenkor érthető, sőt joggal elvárható személyesség sem.

Úgyanez a hangvétel áradt a Balázs Árpád szerzői estet záró három (nagyzenekari változatra is átírt) kamara-fúvószenekari kompozícióból is (Négy kép, Magyar rondó, Régi magyar táncok

Gömörből), melyekben a Pécsi Vasutas Koncertfúvós Zenekar eddigi pályafutásának legjobb pillanatait idéző formáját mutatta fel az ezért rendkívül hálás közönségnek, mely Neumayer Károly karnagy ihletett vezénylese mellett egy egészen káprázatos szólóprodukciót is megcsodálhatott, *Vadász Katin-ka* klarinétosét...

* * *

Ismét a Balatonpart. **Keszthelyen**, a Fejér György Városi Könyvtárban, *Cséby Géza* irodalomtörténész és *Kalapos István* előadóművész közreműködésével rendezték meg a Válogatott életeim memoárkötet dunántúli bemutatóját. *Pappné Beke Judit* igazgató szerint ennyi ember még soha sem volt korábban az egyébként tágas aulában... Az is mindent elárul, hogy az Argumentum Kiadó Budapestről odaszállított valamennyi kötete, 250 példány gazdára talált!

* * *

A főváros kétszer is részt kért magának az ünneplésből. Előbb a **Honvéd Kulturális Központ**ban (népszerűbb nevén a Stefánia Palotában), ahol a **Magyar Honvédség Központi Zenekara** egy éjszakába nyúló megakoncerten a teljes fúvószenekari Balázs-reperoárt (!) felvonultatta. Köszöntőt *Csizmadia Zsolt* ezredes MH-főkarmester mondott, a műsort *Dohos László*, ny. ezredes-főkarmester, egyetemi tanár vezette, a műveket *Kovács Tibor* alezredes és *Szabó Imre* őrnagy vezényelte.

Most következzenek a cikk elején beharangozott másik, elsősorban vokális művekre épülő budapesti koncert.

Mi sem lehetett stílusosabb kezdet, mint az ünneplés felszólító Ünnepi jeladás, rézfúvós kvintettre, amelyet az **Ewald Rézfúvós Együttes**

nagyszerű előadásában hallgathattunk meg. A mű ősbemutatójára 1996. szeptember 13-án, a millecenáriumi állami ünnepek nyitányaként került sor az Olof Palme Házban. A kompozíciót Jókai Anna Kossuth-nagydíjas író a következő szavakkal ajánlotta a közönség figyelmébe: „[...] Az A-B-C-B-A hídformában felépített darab a magyar történelmi múlt hangzó képekben megidézése! A bevezető s egyben mûzáró anyag széles ívekkel építkezik, az örökös újrakezdés és útkeresés, nemzeti élniakarás szimbólumaként. A köztes részek éppen úgy idézik a csaták kavargó vízióját, mint a királyi udvar pompáját. A mű utolsó ütemeiben a Himnusz motívuma is felcsendül a harsonán! [...]”

A következő fellépő a **MediCantare Leánykar** volt, a Lantos Rezső-díjas ifjú tehetség, *Töri Csaba* vezetésével. Az énekkar a szerző műveiből rendkívül színes csokrot állított össze.

Nemes Nagy Ágnes és Balázs Árpád gyakran tartózkodott egyidőben s alkotott együtt is a Szigligeti Alkotóházban. Egy ilyen közös munkálkodás „gyermeké” az elsőként megszólaló Bodzavirág című kórusdal. Ezután következett a Fecskenóta – Tasnádi Varga Éva versére. A könnyedség, a játékosság látszata ellenére ritmikailag jelentős feladat a mű megszólaltatása! Majd a Pajzán nótákat hallhattuk, ősbemutatóként! Balázs Árpád sok évvel ezelőtt együtt írta Illyés Gyulával A Tél lebirása című oratóriumot. Akkor a költő vetette fel az általa fordított pikáns kis Villon-négysoros megzenésítésének ötletét. A közelmúltban – erre emlékezvén – a zeneszerző el is készítette, egy szójátékos második tétellel párban. Azért annyira nem is pajzán... És nem is nehéz. Egy kis zenei fricska mindössze! A francia himnusz megidézése is belefér ebbe a muzsika-köntösben. A folyamatosan készülő, „gyarapodó” Carmina mundi sorozat három darabja csendült fel eztán, ugyancsak első megszólaltatásként. A kétszólamú, zongorakíséretes ciklus a világ kontinenseken átívelő népzene-terméséből válogat. A magyar verseket Balázs Árpád egyik állandó alkotótársa, Csukás István írta. A következő darab a Madrigalesk volt – az eredetileg kamaragyüttes-kíséretes művet ezúttal zongorával hallhattuk, zongorán *Muhi Veronika* működött közre.

A MediCantare a Három leánykar – Búcsú, Táncnóta, Csalogató megszólaltatásával fejezte be műsorát. A szélesívű, fokozatosan kitárulkozó, majd önmagát bezáró Búcsú és a sodró lendületű Táncnóta Kriza János gyűjtötte népi szövegekre írt művek. Az utóbbi tétel - Lantos Edit kérésére - a szerző Rózsatánc című ciklusába is bekerült és az arezzói versenyen első díjat hozott a Budapesti Ifjúsági Kórus elődje nőikari részlegének.

A kórusművek mellett dalokat is hallhatott a közönség. Először *Turi Melinda* énekművész előadásában, akinek műsorán a Dalok Csikból címet viselő kéttételes ciklus hangzott el, amely Balázs Árpád korai, népzene-ihletésű dalait állítja párba, melyek a Magyar Rádió felkérésére születtek 1985-ben, az akkoriban évente sorra kerülő Magyar Népdal Hete műsorba. Az első népdal, a Rengedező nádszál ereszkedő szerkezetével a legszebb csíki pentaton-dallamok egyike, amelyet rendkívül színes harmóniákkal „öltöztet fel” a zeneszerző. A cseroldalt összejártam kezdetű sodró lendületű, dór-hangnemű dudánótát pergő tizenhatodik ölelik körül. A zongora igen nehéz szólamma nem egyszerű kíséret, hanem egyenrangú partnere az éneknek, lényegében kamarazene. Megszólaltatója *Farkasné Szőke Tünde* volt.

A köszöntésre eljött a **Szolnoki Bartók Béla Kamarakórus** is *Molnár Éva* karnagy asszony vezetésével. Műsorukon a kórusművek szövegeit illetve a verseket *Horváth Gábor*, a Solnoki Szigligeti Színház színművésze tolmácsolta. Elsőként a Rákóczi indulót énekeltek. Két mű következett ezután: a Cseresznyevirág, illetve a visszatérési formában megszólaló kóruspigramma, a Pannónia dicsérete. A Janus Pannonius soraira készült mű a zenei kategória nagydíját nyerte

Budapesti Ifjúsági Kórus vezényel: Gerenday Ágnes

el a József Attila Művészeti Centrum „Reneszánsz – 2008” meghívásos pályázatán. A kórus műsorának befejező száma a Varázslások – magyar népbabonák és őshiedelmek leánykarra volt. A Polner Zoltán „babona-verseire” komponált sorozatból két tétel csendült fel: a Szemverés és a Legénybíró.

A nem-szokványos hanghatásokat, hangeszközöket felvonultató mű rendkívül nehéz, mindenkori megszólaltatása különleges teljesítményt igényel! A hivatásos énekkar valóban profi módon, meggyőző erővel, lendületes karnagyi irányítással vezette elő a darabokat!

Ezután ismét szólista következett a drámai látató-erővel rendelkező, elbűvölő hangú *Banai Sára* énekművész személyében. Műsorán két dal hangzott el. A Tavasz szeretők dala, az egyik legfrissebb Balázs-dal a Radnóti-év tiszteletére készült, 2009-ben. Felcsendült előző évben a pécsi és balatonfüre-

di szerzői esteken is. Zenetörténész-kritikusok a komponista csak rá jellemző stílusú, legkarakteresebb alkotásának tartják! Ezután következett Jolanta áriája a Vádoló múltunk című operából. A Balázs-Baranyi kettős operája teljesen új megvilágításba helyezi a többszáz éves eseményeket: Jolanta Gertrúdöt követi II. Endre hitveseként, és nagyon nehezen birkózik elődje „hagyatékával”, ahogyan ez az áriából is hallható. Zongorán *Katona Anikó* működött közre.

Az ünnepi műsor befejező részeként a **Budapesti Ifjúsági Kórus** programját hallhatta a közönség. Elsőként a Négy őszi vázlat címet viselő ciklikus művet énekelték a Balázs-darabok világát jól ismerő, azokhoz kellő érzékenységgel, hozzáértéssel közelítő *Gerenday Ágnes* intésére. A Szép őszi, az Ének a vizen, a Pillanat és a Varázslat Arany János, Váci Mihály, Vasvári István, valamint Simon István csodálatos verssoraival segít megidézni a legszínesebb évszakot. A ciklus 1967 és 1973 között készült. A Badacsonylábihegyen fogant második „vázlat” ihletője – a költőbaráton túl – Egry József, a Balaton festője. A kórus-szvitet a kórus elődjének alapítója, Lantos Rezső kezei alá ajánlotta a zeneszerző. Befejezésül pedig a szerző talán legszebb vegyeskari népdalfeldolgozása hangzott el: a Virágim, virágim.

A mű a szerelemföltés himnusza; csángó népdalanyagra épül visszatéréssel formában, homofón tömbjeinek előképe Monteverdi ugyancsak ötszólamú madrigáljaiban kereshető. Kétszeresen is kötődik a Budapesti Ifjúsági Kórus-hoz: az előd-együttes karnagya, Lantos Rezső felkérésére készült (ahogy már említettük, az 1968. évi arezzói nemzetközi kórusversenyre), de ugyancsak ehhez a kórus-hoz köthető az a valaki, aki valaha leánykérő ajándékként kapta és visszatérve mai nap is az énekkar tagja. Keresztnevét szemérmesen intarziába rejtve őrzi a mű címe...

A koncert zárásaként a KÓTA nevében *Vadász Ágnes* főtítkár és *Hraschek Katalin*, az Ifjúsági és Zenepedagógiai Szakbizottság vezetője köszöntötte a szerzőt, majd emléklapokat adtak át a szereplő együtteseknek, szólistáknak.

Szép este volt! Miként szerte az országban a rendezvénysor koncertjeit, ezt is a szerző iránti őszinte tisztelet, szeretet hatotta át, és a köszönet a repertoárt gazdagító értékes művekért.

Pribay Borbála

- FELHÍVÁS -

ZENÉS VASÁRNAP DÉLELŐTTÖK BUDAPEST MÚZEUMAIBAN

2014. október 1. – 2015. június 15. között

Szeretettel várjuk kórusaink, népzenei együtteseink írásbeli jelentkezését három időpont megjelölésével.

Vasárnap délelőtti hangversenyeket az alábbi múzeumokban tartunk:

- Magyar Nemzeti Galéria - Budapesti Történelmi Múzeum - Néprajzi Múzeum -

További információ: KÓTA Titkársága 1537. Budapest, Pf.: 406. Telefon: 225-3713 E-mail: kota@kota.hu

Noha időközben a nyár is elmúlt, és a nyomdai átfutás is ilyen-olyan okok miatt sajnálatosan lassú, mégis érdemes utólag beszámolni egy tavaly decemberi zenei eseményről, mert a jelentősége miatt megérdemli, hogy szóljunk róla a ZeneSzó hasábjain.

A Menneyi harmóniak egykor és ma – in memoriam Esterházy Pál címet viselő kétnapos veszprémi rendezvényről van szó, amelyet a Harmonia Caelestis megírásának 300 évfordulója tiszteletére rendeztek.

A két egymást követő esten megtartott két hangverseny nem csupán zenei különlegessége miatt volt rangos esemény, hanem komplexitása miatt is. Ugyanis a hangversenyekkel egy időben a sokoldalú Esterházyt bemutató időszak kiállítás is nyílt a veszprémi érseki palotában. Az első napi hangversenyt az impozáns, barokk püspöki palotában, a rákövetkező napit pedig a Szent Mihály-bazilikában tartották. Az estek háziasszonya és fő szervezője *Vinczeffy Adrienne*, a **Veszprémi Liszt Ferenc Kórustársaság** akkori karnagya volt. Róla tudni kell, hogy kitűnően képzett, elsőrangú hazai karvezetőnk, aki jól tudja, nemzeti kincsünkbe nemcsak az eddig megbecsült kodályi népi hagyományok, hanem az Esterházy Pálhoz és köréhez fűződő főnemesi, zenei hagyományok, értékek is beletartoznak. Éppen ezért karnagyi kórusmunkájában jelentős szerepet szán Esterházy Pál művei bemutatásának, megismertetésének, egyúttal zenetörténeti kutatói, kulturális programszervezői, kiadvány- és kottaszerkesztői tevékenysége is jelentős.

Hagyományteremtő törekvései azonban nem csupán egy eddig nem kellően ismert főúri zeneszerző beemelését célozzák a nemzeti kultúrába, hanem ennél többet szeretne elérni: rá akar ébreszteni arra, hogy az Esterházy Pál nevével fémjelzett zenei (és egyéb kulturális, diplomáciai, hadászati, mecénási) értékek eddig is szervesen beletartoztak nemzeti kultúránkba, zenei életünkbe, csupán az ezredfordulóig feltáratlanok voltak. Szerencsére már túl vagyunk azon a kezdeti korszakon, amikor Esterházyt, a zeneszerzőt újdonsággként kell bemutatnunk, hiszen őt az elmúlt években már szakszerűen beemelték a magyar zenei panteonba, ezért nem is szükséges őt újra felfedeznünk.

Az előbb komplexitást emlegettem, ami egyúttal azt is jelenti, hogy a hangversenyeken nem pusztán Esterházy zeneműveiből kaptunk méltó válogatást – közte például egy ritkán hallható művét (Saule, Saule, karnagy: Vinczeffy Adrienne) is hallhattunk, hanem – s valójában ez volt az igazi csemege! – szándékosan párhuzamba állítva közvetlenül egymás után szólaltak meg Esterházy művei és azok a jelenkori művek, amelyek az Esterházy-művek hatására születtek. Ezzel Vinczeffy Adrienne karnagy régi törekvését valósította meg. Nevezetesen azt, hogy míg korábban a saját és mások Esterházy-kutatásai és publikációi alapján rendszeresen szervezett programokban csupán bevezetett az Esterházy-udvar zenei világába, most viszont továbbment: a barokk és a mai kor zenei világának kapcsolódását is érzékeltette azáltal, hogy közvetlenül egymás után szólaltatta meg Esterházy és a tőle ihletet merítő jelenkori zeneszerzők műveit, ezáltal lehetőséget adva a két, időben távol eső zenei korszak összevetésére.

A Vinczeffy Adrienn által életre hívott A mennyei–földi harmóniak egykor és ma program – amelynek része volt ez a két hangverseny is – felkérésére sok kiváló művész írt új művet. Így elhangzott pé-

ldául Vajda János vonósnégyese (a szerző részt vett a hangversenyen), de hallhattuk a Harmonia Caelestis négy részletét és az annak nyomán született Kocsár Miklós Négy Mária-énekét is. Hallhattuk az ugyancsak Esterházy műve által ihletett Tóth Péterfeldogozást, a Dormi Jesu is. Kétszer hangzott el az Ave maris Stella ismert dallama is: először Esterházy művében, majd Horváth Barnabás feldolgozásában. Megszólalt az Esterházy Amor Sanctusa nyomán írott Szokolay Sándor-kantáta és az Esterházy Boldogasszony éneke nyomán írott Szőnyi Erzsébet-Magnificat is.

Mivel a sokoldalú Esterházy nemcsak zeneszerzőként, hanem költőként, hangszeres zenészként, énekesként, művészetek mecénásaként, diplomataként, sőt hadfőként is tevékenykedett, a Honvédelmi Minisztérium képviselője is részt vett a rendezvényeken, méltatva az ünnepeket, és felolvasták Hende Csaba miniszter erre az alkalomra írott levelét.

A hangversenyeken négy együttes szerepelt a mennyei harmóniak témájához illő színvonalon: a **Veszprémi Liszt Ferenc Kórustársaság**, a **Nyugat-Magyarországi Egyetem Berzsenyi Dániel Vegyeskara**, a **Szombathelyi Művészeti Szakközépiskola kamaracsoportja** és a **Dohnányi Ernő Zeneművészeti Szakközépiskola kamaracsoportja**.

A közreműködő szólisták szintén remekeltek: *Oberfrank Pál* színművész, *Altsach Gergely* (tenor), *Siló György* (basszus), *Pék Marianna* (continuo) és *Kiss Szilvia* (orgona).

Őszinte szívvel mondom, a Harmonia Caelestis című gyűjtemény kiadásának 300. évfordulója tiszteletére adott két veszprémi hangverseny igazi inyenccsalat volt: nemcsak zenei szempontból, hanem kultúrtörténeti sokoldalúsága miatt is, hiszen egy, a zenében, a költészetben, a diplomáciában, a hadászatban és a mecénatúrában egyaránt jeleskedő barokk főúri személyiséget mutatott be.

Ezt szolgálta az átgondoltan összeállított, tematikus műsor és a zenei anyagot megszólaltató kórusok, hangszeresek és magánénekesek magas színvonalú összjátéka.

Kocsis Klára

HIÁNYPÓTLÁS

A **Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal** a PRO-RENO-B-13-E-0100 számú pályázati támogatással, 150.000-Ft tal segítette a KÓTA Repertoárbővítő Szakmai Nap és a Kocsár Ünnepi Concert (2013. 11. 17.) című rendezvényének megvalósítását.

Köszönjük a támogatást! *Vadász Ágnes főtitkár*

A SZEGEDI KÓRUSÉLET 150 ÉVE

Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzatának reprezentatív kiadványa, a szegedi Kórusélet 150 éves jubileuma alkalmából 1863-2013.

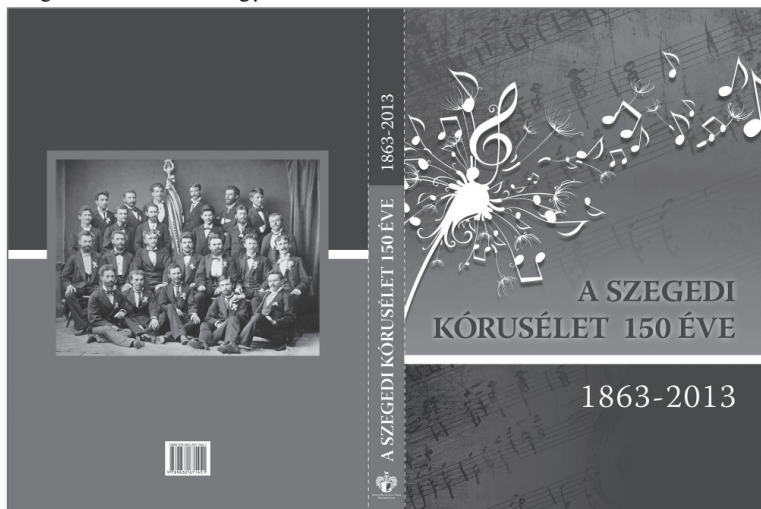
A szegedi kórusélet másfél évszázadára visszatekintő jubileumi kiadvány, mely szeretné megörökíteni több ezer egykori és mai kórustag, valamint karnagyaik tevékenységét.

„Szeged mindig is az egész ország zenei életének, jelentős, példáulértékű képviselője volt.” E szavakkal indítja a KÖSZÖNTŐT dr. Mindszenty Zsuzsanna a KÓTA elnöke. Az ELŐSZÓBAN dr. Tóthpál József a Magyar Muzsikus Fórum elnöke rövid történelmi visszatekintést vázol fel az európai zenekultúra térhódítása és a hazai karéneklés társadalmi méretű kibontakozása területén. Majd így összegezi:

„Szeged város népe büszke lehet zenei hagyományaira, hiszen – amint ez a kötet is bizonyítja – jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a magyar zenekultúra európai rangra emelkedhetett.”

Az igényes, szép kiállítású kiadvány, körültekintő részletességgel, tizenöt fejezetben mutatja be, Szeged zenei életét, meghatározó személyiségeit és együtteseit.

A 19. század közepébe visszanyúló A szegedi karéneklés kezdetei című fejezet, Erdős János (1922-2011) gazdag anyagismeretét dicséri. A kiváló karnagy évtizedek óta foglalkozott az 1860-as években kialakult dalosmozgalom, az egykori Dalárdák létrejöttével és mozgalmával. Nagyon érdekes adatokra, eseményekre derít fényt. A következő fejezet a Dalosélet kibontakozása már megemlíti, hogy a Szegedi Dalárda első szereplése 1874-ben volt, majd 1876-ban országos Dalostalálkozót tartottak Szegeden 36 dalárda részvételével, ez alkalomra hatalmas Dalcsarnokot építettek a vendégek fogadására. Augusztus 19-én az egyesített dalárdák élén a Himnuszt Erkel Ferenc

vezényelte. „Ám a fejlődésnek indult zenei életet és zenei intézményeket az árvíz elsöpörte a föld színéről.” A város azonban hamarabb talpra állt mint bárki is hitte volna.

A Szegedi Dalárda Szögedi Endre vezényletével 1880-ban már Kolozsváron, majd 1896-ban a milleneumi ünnepeken Budapesten szerepelt, és 1889-ben Szegeden látta vendégül az ország dalosait.

Gazdag képanyaggal, egykori fotókkal illusztrálja A dalárelet emlékei fejezetet Berényi Bogáta és T. Knotik Márta. A szegedi karéneklés

és a XX. században, az új törekvésekre mutat rá, három jeles zenész – Szögedi Endre, König Király Péter, Figedy- Fichtner Sándor meghatározó tevékenységét bemutatva. Említésre méltó, hogy az első világháború után gyorsan újjáéledtek a dalárdák. De igen jellemző az új korszakra egy illusztris fénykép, az aláírás: „Az 1920-as évektől már vegyeskarok is felléptek Szegeden.”

És ezt követi Az új magyar zene térhódítása. 1934-ben a város zeneéletében nagy változások történtek. Fialat tehetséges zenészek érkeztek a városba. Fricsay Ferenc és (Szögi) Szeghy Endre, aki 1933-ban alakította meg kamarakórusát melynek bemutatkozása 1934. április 21-én volt. Veress Sándor, Bárdos Lajos, Kertész Gyula műveit énekelték. Ez volt az első kórus Szegeden mely gyökeresen szakított az addig általánosan elterjedt liedertafelstílussal. Az 1935-ös évtől kezdődően a kórusok egymásután vállalkoztak a nagy Kodály-művek bemutatására.

Szeghy Endre szervezte meg Kaposy Gyulával az első szegedi Éneklő Ifjúság hangversnyt 1935. május 12-én, egy évvel a budapesti kezdet után. Ez időszakban gazdag hangversenyéletről számol be a krónika.

Az Egyetemi Énekkar 1944. március 26-ra tervezett tíz éves jubileumi hangversenyét azonban már csak zártkörben tarthatták meg, mert a vendégként várt Kodály Zoltán és Bárdos Lajos nem érkezett meg. A zene hangjait a közeledő háború nyomta el.

A felszabadulás után új lendületet vett a kórusmozgalom. Ismét életre keltek nagymúltú kórusok és szép számmal alakultak újak is. Az iskolai kórusok nagy seregszemléje 1947 június 8-án a Dóm téri Éneklő Ifjúság volt 2000 énekes élén a „Forr a világot” Szeghy Endre vezényelte. Ebben az évben alakult az Ifjúsági Dalosnapok Kórusa is Sapszon Ferenc vezetésével – aki innen indult a Zeneakadémiára, és a Magyar Rádió Énekkarának világhírű karmestere volt több évtizeden át. – Szegeden néhány csendesebb év után a kórusélet ismét lendületet vett. 1953-ban az Ifjúsági Dalosünnepen Kodály Zoltán vezényelte a „Forr a világot”.

A Töretlen fejlődés útján című fejezet gazdag beszámolót tartalmaz az 1960-as évektől a 80-as évek végéig terjedő aktív kóruséletről és vezetőikről, hogy csak néhány nevet megemlítsünk: Mihálka György, Kardos Pál, Rozgonyi Éva, Gyüdi Sándor, Vaszy Viktor, Pál Tamás. Az emlékezést a továbbiakban Az Ifjúsági Énekkarokról című fejezet egészíti ki. Fagler Erika foglalta össze A Kóruséletünk meghatározó egyéniségei, és A Szegedi Éneklő Ifjúság fejezeteit. Ezt követően részletesen és nagyon pontosan mutatták be még tíz fejezet-

ben és jegyezték fel a Korábbi évtizedekben és napjainkban működő aktív énekkarokat, és vezetőiket, gazdag képanyaggal illusztrálva. Kórusnév- és Személynév mutató egészíti ki a kötetet.

Az Utószó Gyüdi Sándor írása. Befejezésül idézzük gondolatait „Szeged kóruséletének gazdagsága nem az eltelt évek számában van, hanem mindazon értékekben, ami az énekkarok működése révén létrejött – ennek összefoglalására tett kísérletet ez a könyv. Ami az éveket illeti: okunk van bizakodni abban, hogy százötven esztendő során teremtett értékekre a következő századokban is gazdag énekkari kultúra épül Szegeden.”

Ehhez kívánunk további jó munkát!

Öszinte elismerés illeti a könyv íróit, szerkesztőit, összeállítóit, mindazokat akik megálmodták és megvalósították e szép kiállítású színes kiadvány megjelentetését. Papp Györgyné, Száz Krisztina, Kerek Attila, Roboz István, Horváthné Szélpál Mária neve mel-

lett, hosszan lehetne még sorolni a szponzorokat. Mindazokat akik felismerték a jelentőségét és lényegesnek tartották e nagy múltú város élénk zenei életének, neves zenei személyiségeinek bemutatását, és ennek könyv formában való megőrkítését. Mindenekelőtt Szeged Városának támogatóit illesse a köszönet, akikhez a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége - KÓTA is társult.

Ajánljuk és kívánjuk, hogy minél többen megismerjék Szeged zenei múltját és jelenét e művészi kivitelű könyv olvasása során.

Márkusné Natter-Nád Klára

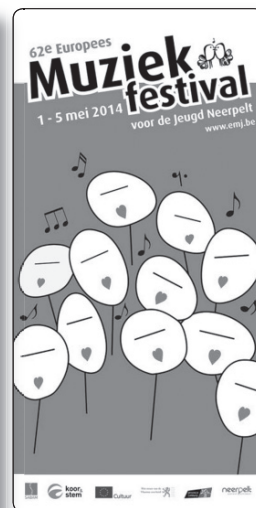

IFJÚSÁGI KÓRUSINKNAK AJÁNLJUK: NEERPELT KÓRUSVERSENY

2014. május 1-5 között rendezték meg a belgiumi Neerpelt városban a **Nemzetközi Ifjúsági Kórusversenyt**. A verseny nagy múltra tekint vissza- 1952.ben három helyi kórus részvételével kezdődött a történet, amelyet azóta 62 verseny követett- jelenleg a páros években a kórusok, a páratlanokban pedig a hangszeres fiatalok vetélkedhetnek. Idén mintegy 90 kórus érkezett 25 országból, ez 3200 énekes fiataalt jelent! Három napon keresztül, 7 különböző kategóriában nemzetközi zsűri előtt mutathatták be a versenyprogramjukat. A neerpelti rendezvény nagy előnye, hogy a különböző

előképzettségű csoportok találhatnak maguknak olyan kategóriákat, ahol a hozzájuk hasonlókkal mérhetik össze a tudásukat: az A (gyermekkar), B (leánykar), és C (ifjúsági vegyeskar) kategóriákban azok versenyeznek, akik egyszerűbb háttérrel, nem speciális zenei képzettséggel érkeznek. A D, E, F kategóriákban pedig a már gyakorlottabb, esetleg már értékes díjakkal rendelkező kórusok lépnek a zsűri elé. A G kategória a könnyedebb műfajoknak, vagy népzenei produkcióknak ad lehetőséget. Minden kategóriában van kötelező mű, amelyet kimondottan erre az alkalomra neves flamand zeneszerzők írnak. A zsűri a kórusokat úgy értékeli, hogy I., II., és III. szintű eredményt lehet elérni. Ezekből a díjakból egy kategórián belül is lehet több. A nagyon kiemelkedő együttesek az I. díj mellé dicséretet kaphatnak (Cum laude vagy az egészen kitűnőknek Summa cum laude).

A versenynapok végén az aznapi fellépők- kb 1000-1200 fiatal zászlókkal, énekelve vonul át a sportszarnokba ahol a díjakat kihirdetik, és nem mellesleg fergetes show-műsor részesei lehet-

nek. Igazi, a fiataloknak való esemény ez, ahol mindenki boldogan ünnepel.

Az elmúlt évtizedekben a neerpelti versenyen általában számos magyar kórus megfordult. Büszkék voltunk mindig, hogy Magyarország azok között volt, ahonnan a legtöbb versenyző együttes érkezett. Sajnos egyre kevesebben engedhetik meg maguknak a külföldi utazásokat, de Neerpeltben különféle szállás és ellátás kategóriákból lehet válogatni, így a kevésbé jó anyagi háttérrel rendelkezők is megpróbálhatnak jelentkezni.

Idén Debrecenből érkezett magyar kórus: a **Vox Iuventutis Gyermekkar** Pallagi Etelka tanárnő vezetésével. Kiválóan összeállított műsorukban helyet kaptak a magyar kórusirodalom reprezentatív darabjai és külföldi szerzők művei is. A kórus szép egységes hangzással, magas szintű muzikalitással adta elő színes programját. A zsűri elismeréssel fogadta és I. díjjal jutalmazta őket.

Szeretettel gratulálunk a kórusnak és karnagyának, sikerük a magyar kóruséneklés hírnevének is sikere! További lelkes éneklést, jó munkát kívánunk nekik!

A legközelebbi neerpelti verseny 2016-ban lesz, a honlapon www.emj.be- minden információ elérhető. További felvilágosításért a KÓTA titkárságához lehet fordulni.

Mindszenty Zsuzsánna

NÉVFELVÉTEL

Tudatjuk mindenkivel, hogy a majd 30 éves múltra visszatekintő budaörsi **Pro Musica Kórus** - tisztelete és köszönete jeléül - felvette alapító és örökös karnagya, **Sapszon Ferenc** nevét. A Sapszon Ferenc Kórus vezető karnagya **Krasznai Gáspár**, akinek a Tanár Úr halála előtt egy évvel, 2010 májusában adta át az énekkar vezetését.

SAPSZON FERENC EMLÉKKONCERT BUDAÖRSÖN

A Budaörsi Sapszon Ferenc Kórus **2014. október 18-án, szombat este 6 órai kezdettel** Budaörs Város Önkormányzat nagytermében ünnepi hangverseny keretében emlékezik alapító és örökös karnagyára, néhai Sapszon Ferencre, Budaörs egykori díszpolgárára, aki 1984. október 16-án Budaörsön a kórust megalapította.

Tanár Úrnak

Sapszon Ferenc Kórus, karnagy Krasznai Gáspár

Az ének a legmeghittebb zene,
mert az emberi hang a hangszere.
Az életed arra tetted fel,
hogy véle lelkeket emelj.

Több mint hatvan éven át
esténként építgetted a csodát.
Előbb nekünk, majd általunk.
Pedig mi amatőrök vagyunk!
Nem jártunk Zeneakadémiára,
sem ének-zenei szakiskolába.
A kottát sem vagyunk jól ismerők,
de csodára vágyó keresők,
hétköznapiokból szabadulók,
a lélek igazságára szavazók,
kezed parancsszavára hallgatók,
tisztá forrásra szomjazók.

Vállaltad a munka nehezét,
hogy velünk építsd fel a zenét.
Mérnök, tanár, orvos, ápoló,
pénztáros, kereskedő, vállalkozó,
egymástól mind különböző,
külön múlt és külön jövő!
Tudásunk, lelkünk is különféle,
amit magunkkal hozunk estéről estére.
Sokszínűségünkől építettél várat.
Amit téttel, több volt, mint varázslat!
Ha a szerző a nagy tervező,
Te voltál a közös nevező!

Köszönjük, mi sokszor esetlenek,
hogy ilyen fontosak voltunk Neked.

Nem számítottad a „honnanjövést”,
csak a végleges megérkezést.
Szigorú voltál. Nem is tagadtad.
Kifogásainkat kételkedve fogadtad.
Csak a cél számított, az esténeki csoda.
Nélküled nem így éltük volna meg soha.

Tőled tanultuk, hogy a kórus olyan világ,
ahol együtt építjük fel a harmóniát.

Mindennek meghatározott szabálya, rendje van.
A legkisebb szemreudulásodnak is jelentése van.
Egyszerre kezdünk, egyszerre hagyjuk abba,
egyszerre állít „Vigyázz!”-ba a csend hatalma!
A szívünk is sokszor egy ütemre dobban!
Ki tudhatná ezt Náladnál jobban?!
S hogy külön-külön mindenki a gépezet része!
S hogy az egy-nek bele kell simulni az egész-be!

Jó szabály! Gyönyörű eszme! Nem megfakult!
Akkor sem, ha mindez előre betanult!...
Milyen más is lenne ez a világ,
Ha ki-ki megtanulná alárendelni magát
egy közösségnek, a családnak, a barátoknak,
egy eszmének, a hazának, a Mennyei Atyának!

Erre nevel az ének, ha sokan tesszük együtt.
Erre tanítottál. Nem feledjük.
Ezért olyan elemi erejű a hatása!
Ezért olyan titokzatos a varázsa!

Köszönjük, hogy építetted a lelkünk,
hogy felkészítettél, és jól feleltünk,
hogy segítettél keresni az Utat,
s hogy irányításoddal dicsérhettük az Urat!

Írta: Szabó Péterné Laczkó Gabriella, a Budaörsi Sapszon Ferenc Kórus tagja,

Egy kis technika... 101.

Vizsgáljuk meg közelebbről, hogy vajon miért is nem szabad(na) énekelteni kórusunkkal énektechnikailag nehezebb művet, mint amilyen színvonalat a hangképzésben elértünk. Minél magasabb zenei színvonalon áll a kórus, annál veszélyeztetettebb ebből a szempontból, mert erősen tartja magát az a tévhit, hogy aki a legnehezebb kottát is leolvassa, az el is tudja azt énekelni.

A kórustagok éneklése technikailag a beéneklések, és a próba során a hangképzésre vonatkozó segítő instrukciók révén fejlődhet. A szakszerűen vezetett beénekletés a helyére teszi a hangokat, ezért fizikailag is jó érzés, s kitartó, türelmes munkával minőségi változást eredményez a hangzásban. Nem magánénekóra szintjén, de hangképzést is fejleszt. Hasonlóképpen, a próbafolyamatban is jelen lévő hangképző munka hozzásegíti az éneklőket a technikailag nehéz helyek kivitelezéséhez, amelyek ezáltal szebbek lesznek, és nem fárasztják/rontják a hangokat. Talán nincs messze az az új korszak, amelyben a kórusvezetők (ének-zene tanárok) kötelező tananyagként ezt is elsajátíthatják. Addig azonban, amíg jószerivel mindenütt a hagyományos kórusbeénekletés dívik, számot kell vetni azzal, hogy a természetes hang adottságokra lehet csak alapozni. Tehát csak olyan darabokat kellene műsorra tűzni, amelyek nem, vagy alig támasztanak számot tevő technikai követelményeket. („Hagyományos” beénekléskor többnyire csak zenei instrukciók hangzanak el, hogy milyen legyen a hangzás, de a hozzá vezető útból az éneklő magára van hagyva. Ami hivatásos kórusnál rendben is van, nem úgy amatőröknél, gyerekeknél. Vagyis ez a fajta beénekletés csupán mozgásba hozza a meglévő minőséget. Éneklésüket, a hangzást az határozza meg, hogy a hangok frissek, vagy fáradtak, fiatalok, vagy öregek, feszültek, vagy jókedvűek, stb.). A technikai nehézségek számosak (hosszú frázisok, nagy ugrások, nehéz futamok oratóriumokban), közülük most a magas hangokat vegyük szemügyre. Amennyiben tehát csak a hang adottságokra alapozhatunk, akkor a darabok hangterjedelmének sem szabadna a természetes hangfaji határokon túllépni. Szopránoknál például nem szabadna Fisz”-nél magasabb hangot használni, mert annál magasabbra már csak technikailag felvértezve kívánatos kirándulni. Futó skálában könnyedén ugyan fel lehet szaladni még jó pár hanggal is följebb, de darabban használni ezt a fekvést, (indítani, szöveget mondani, kitarított hangon állni) már nem. Képzetlen, vagy csekély mértékben képzett hang tönkremegy bele: vékonyodik, élessé válik a színe, hamar elfárad, szűkül a hangterjedelme, a fizikai rossz érzésről nem is beszélve. A legfőbb baj azonban az, hogy a magas hang helytelen (technikailag nem megalapozott) képzésével egy életre rossz beidegződés alakul ki, ami aztán ráterjed az alacsonyabb fekvésű énekelni valók képzésére is. Felsőoktatási intézményekben sajnos bevett gyakorlat a legnehezebb művek műsorra tűzése. Azoknak, akiknek a hivatásuk gyakorlásának eszköze a hangjuk (ének-zene-, de hangszeres tanárok is), egész pályájukat meghatározhatja ez a rossz hanghasználat. Ahogy a hibás mozdulattal gyakorló hangszeres inthüvelygyulladás kaphat, úgy romlik el a fiatal hang is ennek megfelelően, csak egy kórustagnál ez nem ilyen látványos romlás. Ha betévednénk egy zeneakadémiai magánének szakos vizsgára, ott azt tapasztalnánk, hogy bár egy másod-, harmadéves énekszakos növendék már legalább 6-8 éves magánének tanulást tudhat maga mögött, vizsga műsorában jó, ha két „magasság” szerepel az egyetlen áriájában, a sok középhangon tartózkodó dal között, holott futó skálában régóta birtokolja az adott magasságot. De a magasság igazi birtoklása csak az, ha meg is tud állni rajta, hosszan, gömbölyűen ki tudja tartani. Az pedig csak sokéves technikai építkezéssel válik lehetővé, s csak fokozatos terheléssel lehet igénybe venni. Ha elsietti, túl hamar terheli, leronthatja az addig elért technikai eredményeit, amit aztán nagyon nehéz kijavítani, a pályájába kerülhet. Ezzel szemben egy kórustagnak csekély vagy nulla technikai tudással pl az Örömodában rengeteg magas hangot kell produkálnia, a végtelenségig kitartandó Á”-ről nem is beszélve. De hozhatnánk más példát is Kodály Te Deumától a Laudes Organi-ig. A fiatal hangok rugalmasak, valahogy kinyomják, de életre szóló károsodást szenvednek. Szomorú, hogy ez nem szempont a műsortervezésnél.

Dr. Bruckner Adrienne

FELHÍVÁS TOVÁBBKÉPZÉSRE

Csoportos és egyéni énekhangképzési ismeretek Bruckner Adrienne: Énekelni jó(l)! c. könyve alapján

2014. második féléve

Felelős: Dr Vékassy Lászlóné

Cím: 1052. Budapest Vármegye u. 9.

Tel.: 06/20/353-3764

e-mail: vekassy@t-online.hu

NFM eng.szám: 82/51/2012.

A továbbképzés célja:

- A csoportos énekhangképzés korszerű módszereinek elterjesztése, középpontban az énekhangok kezelésének, fejlesztésének felelősségteljes szemléletével.
- A tanárok egyéni hangképzésének fejlesztése, hangki karbantartás, munkaképesség gondozás.

A jelentkezés feltétele:

felsőfokú zenei végzettség

Javasolt munkakörök:

zenepedagógus, ének-zenét tanító tanár, tanító, óvodapedagógus

Az ismeretek számonkérésének módja:

- írásbeli beszámoló formájában beéneklési terv készítése adott korosztály számára;
- aktív részvétel kamaranéek mini koncerten.

Foglalkozási órák száma: 30 óra

A továbbképzés ideje 2014. második felében:

szünetekben:

- június 19.,20.,23.,24.,25.,26., (jelentkezési határidő: június 10.)

- aug. 26.,27.,28.,szept. 6.,13.,20 (jelentkezési határidő: aug.15.).

tanév közben:

- november 8.,15.,22.,29.,dec.6.,13.. (jelentkezési határidő: nov.1.)

A részvételi díj összege: 45.000 Ft

Részvételi díjon felüli költségek: vidékieknek szállás

Helyszín:

Szabolcsi Bence Zeneiskola, Budapest, V. kerület Vármegye utca 9.

A továbbképzés

- foglalkozik az összes hangképzéssel kapcsolatos pedagógiai kérdéssel (hangképzés szemléletű óravezetés, -kóruspróba, a mutálás problémái),
  - tartalmazza a különböző korosztályok beénekltetési módszereit, gyakorlatait,
  - egyéni (5 óra) hangképzési ismereteket nyújt.
- Az előadásokat (17 óra) a gyakorlati mozzanatokról tanultak azonnali csoportos kipróbálása követi (8 óra)

ÉVFORDULÓK

300 éve született **Christoph Willibald Gluck** zeneszerző 1714. 07. 02.

200 éve született **Mosonyi Mihály** zeneszerző 1814. 09. 04.

140 éve született **Arnold Schönberg** zeneszerző 1874. 09. 13.

115 éve született **Bárdos Lajos** zeneszerző 1899. 10. 01.

FELHÍVÁS - ÉNEKLŐ NAP OKTÓBER ELSEJÉN

Kedves Kollégák!

A KÓTA első alkalommal a Kodály Emlékévben, 2007-ben hirdette meg az Éneklő Napot október elsejére, a Zene Világnapjára. Célunk volt, hogy ezen a napon az egész országban, minden iskolában szólaljon meg az ének, találjunk minnél több alkalmat arra, hogy énekelhessünk. Iskolai szünetekben, vagy tanítás után akár az iskola udvarán, vagy a települések kisebb-nagyobb terein. Kezdeményezésünk visszhangra talált, és sok iskolában, sok településen azóta is folytatódik.

Énektanár kollégáinkat, karnagyainkat arra biztatjuk, hogy szervezzenek ilyen közös énekléseket és adjanak is hírt, hogyan sikerült!

A rövid beszámolókat a kota@kota.hu e-mail címre küldjék be.

Október elsején született Bárdos Lajos gondolatait idézve:

“Csak énekelj, mert az ének jó dolog
Csak énekelj, mert az ének víg dolog,
Csak énekelj, mert az énekben szív dobog!”

A KÓTA Ifjúsági és Zenepedagógiai Szakbizottsága

Egyes példányok (ára: 300,-Ft) beszerezhetők:

Nagykanizsán: Katona Noémi előadónál a Hevesi Művelődési Központban (Széchenyi tér 5-9.)

Pécsen - Pécsi Nevelők Háza Egyesület székházában (Pécs, Szent István tér 17.)

Tatabányán Saltzer Géza karnagnál és a Szerkesztőségben

CSUTORÁS TÁBOR 2014. Örkény

